

Poetica Marilor Mărturisitori, reper creștin pentru angoasa sufletului

*Drd Maria DOBRINOIU
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați*

Abstract: *An inexhaustible source of spiritual value, the poetry written by the confessors in the communist prisons is outlined in a reading paradigm whose hermeneutics can be decoded from a completely new perspective, that of a universal panacea of the soul, healed by rediscovering Christian spirituality, in the context of the modern reader appealing to this kind of reading, while confronted with the anguish of an existence lived within another type of concentration camp universe, that of one's own home and one's own self, imposed by the new social circumstances. Thus, reading acquires therapeutic value and becomes a saving solution for the soul that discovers new valences of the Christian life enriched by suffering.*

Keywords: *poetry, Christian, anguish, healing, value*

Motto: *“Trăim într-o lume de confuzie, de libertinaj, de păcat. E o rușine să fii mistic, e demodat să fii moral!” – VALERIU GAFENCU (24 ianuarie 1921 – 18 februarie 1952)²⁵⁶*

În ultimele săptămâni, nevoiți să ne trăim cu toții viețile oscilând între spațiul personal, domestic și cel virtual, am interacționat în mod repetat cu diverse surse de informare și nu puține au fost situațiile care ne-au îndemnat la introspecție și la o riguroasă reevaluare a sistemelor noastre de gândire și trăire, în contextul în care societatea pare că s-a “îmbolnăvit”, atât în sens literal, cât și în sens metaforic, s-a blocat, și tot mai multe surse validate academic implică faptul că deblocarea constă în puterea conștiinței noastre individuale, a schimbării paradigmei de trăire și gândire în care am existat cu toții până acum. În acest sens, într-una din intervențiile sale apărute în mediul online, academicianul Bogdan C. Simionescu, vicepreședintele Academiei Române, propunea înlocuirea expresiei clasice „pâine și circ”²⁵⁷, metaforă a influenței

²⁵⁶ Familia ortodoxă, nr 2. (109)/2018, *Isihasm după gratii* (II), disponibil la adresa <http://www.cuvantul-ortodox.ro/isihasm-dupa-gratii-ii-lupta-cu-patimile-si-jertfirea-in-temnitele-comuniste-valeriu-gafencu-sfantul-inchisorilor/>, accesat la data de 03.06.2020

²⁵⁷ Bogdan C. Simionescu, *Rolul științei în reșezarea și evoluția lumii*, 24 aprilie, 2020, disponibil la adresa

exacerbate pe care o are mass-media în viața noastră, cu expresii mult mai utile societății, precum: „pâine și sănătate“, „pâine și educație“, „pâine și știință“, menite să ne antreneze gândirea critică și să ne facă să conștientizăm necesitatea promovării adevăratelor valori, adevăraților experți, precum și democratizarea științei, în locul promovării pseudo-personalităților, a formelor și temelor fără fond, pe care le promovează mediul virtual din societatea contemporană.

Astfel, academicianul îndeamnă la introspecție și la o reevaluare a paradigmei de gândire care ne-a condus viața până la acest moment dificil al existenței noastre naționale și planetare și pledează pentru abordarea unei strategii comune de schimbare a atitudinii societății față de cercetare, față de oamenii de știință și față de experți, față de educație, dar și pentru o mult mai atentă orientare a cercetării spre cerințele și nevoile societății, considerând că știința este cea care trebuie să dețină și să promoveze adevărul.

Accesul liber la informație reprezintă, de fapt, o democratizare a cunoașterii, dar informațiile pseudo-științifice trebuie să dispară și să lase loc unor argumente valide științifice, care converg spre binele și evoluția omenirii. Revenirea la valorile autentice unanim recunoscute, repunerea experților din toate domeniile la locul deplin meritat și confirmat de diverse medii abilitate, toate aceste lucruri sunt afirmate și de o altă remarcabilă personalitate a culturii noastre, academicianul Ioan Aurel Pop, Președintele Academiei Române, care în toate intervențiile domniei sale, punctează necesitatea întoarcerii la românism și la valorile care ne-au definit profilul cultural în Europa, accentuând importanța păstrării specificului național într-o lume a globalizării, al cărei mers nu mai poate fi deturnat, în schimb această “ciocnire a civilizațiilor” poate fi valorificată prin deschidere, toleranță, adaptare, modernizare și împărtășire reciprocă a valorilor autentice.

În acest context al globalizării și imitării formelor fără discernământ, al pseudo-informației și debusolării colective, se pune întrebarea: care sunt valorile după care este bine să ne ghidăm pentru a nu ne pierde busola culturală, atât la nivel individual, cât și la nivel național, cu atât mai mult cu cât există tot mai multe voci care susțin necesitatea unui efort conjugat pentru a depăși această criză fără precedent cu care ne confruntăm?

Dintre toate componentele care pot deveni mecanisme utile în acest demers de redescoperire a valorilor, cea mai la îndemână considerăm că este *literatura*, care constituie atât un indicator cultural, cât și un barometru fundamental al nivelului de civilizație al unei culturi și societăți. Natura umană interrelaționează cu mediul social pentru a construi fiecare conștiință individuală

http://www.marketwatch.ro/articol/16851/Rolul stiintei in reasezarea si evolutia lumi i/?fbclid=IwAR0DZFfDVMQqgrkV8k2dHNSYZB4uJUPG01Wz4Fdb2R1tfWCeBYRXK_F62Fo, accesat la data de 10.04.2020

care se formează și se exprimă prin cuvinte, iar literatura, prin reprezentanții săi, poeți, scriitori, critici, propune modele care transmit valori, contribuind la păstrarea patrimoniului cultural românesc, literatura oferind astfel o reflectare autentică a climatului cultural.

Date fiind circumstanțele sociale, poate că acum ar trebui să ne îndreptăm atenția, mai mult ca oricând, asupra literaturii, și în special asupra poeziei Marilor Mărturisitori ai închisorilor comuniste, noi înșine găsim-ne închiși în propriile cămine; poezia în general are un impact mult mai puternic atât asupra conștiinței individuale, cât și asupra conștiinței colective. În acest sens, demersul nostru își propune să se concentreze asupra câtorva dintre scrierile lui *Vasile Voiculescu, Radu Gyr, Valeriu Gafencu, Ioan Ianolide, Justin Pârvu*, personalități care alături de alte nume mari care au pățimit în acest univers concentraționar, precum Nichifor Crainic sau Nicolae Steinhardt, transpun pătimirile lor din temnițele comuniste în texte de o valoare inestimabilă, prin intermediul cărora cheamă generațiile prezente la viață creștină, trăită în acord cu valorile spirituale autentice, menite să ne purifice sufletele. Astfel, trecutul deja a dovedit-o și viitorul sperăm să determine tot mai multe persoane, în special tineri, să continue să-și schimbe viața prin puterea exemplului acestor sfinți mărturisitori. Mulți dintre ei își conștientizează apartenența la un neam românesc pe care cel mai probabil l-au blamat din cauza neputinței lui de a le fi oferit beneficii occidentale. Alții, necunoscându-și suficient istoria, prin intermediul acestor personalități, își redescoperă identitatea și strămoșii care au dat dovadă de neclintită demnitate, curaj și patriotism în lupta pentru apărarea țării și a credinței strămoșești. Dârzenia acestor adevărați eroi ne oferă modele demne de urmat și admirat și ne eliberează de balastul confortului și răsfațului consumerismului și modernismului care par să fi cucerit și apoi închis întreaga planetă.

Prigonit încă din 1941, pentru că tatăl său făcea parte din Mișcarea Legionară, el însuși devenit membru al acestei mișcări, victimă a regimului comunist, *Radu Gyr* a fost condamnat de patru ori la închisoare, iar în 1958 condamnat la moarte, pedeapsă comutată apoi la 25 de ani de muncă silnică sub acuzația răsturnării ordinii sociale pentru că a scris poezia *Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane*, care de fapt doar a circulat sub acest nume, titlul său original fiind *Manifest:” Nu pentru-o lopată de rumenă pâine,/ nu pentru patule, nu pentru pogoane,/ ci pentru văzduhul tău liber de mâine,/ ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!”*²⁵⁸

²⁵⁸ Laurențiu Ungureanu, *Poetul care l-a coborât pe Iisus în celulă*, 6 aprilie 2013, disponibil la adresa https://adevarul.ro/cultura/istorie/radu-gyr-poetul-l-a-coborat-iisus-celula-1_515d765800f5182b85834a97/index.html, accesat la data de 14 aprilie 2020

Îndemnul poeziei nu era unul la revoltă, ci era un îndemn doar la demnitate și viață decentă, însă paranoia sistemului comunist totalitar, al cărui țel era controlul absolut al individului, a dus la toate aceste nedreptăți care au lăsat urme atât de adânci în familiile și viețile atâtor români.

Îndemn la luptă este un alt poem care se înscrie în același registru al apărării cu orice risc a demnității umane: “*Infrât nu esti atunci când sângeri, /nici ochii când în lacrimi ți-s./ Adevăratele înfrângeri,/ sunt renunțările la vis.*”²⁵⁹

Reticența de a mai vorbi despre ce s-a întâmplat și tăcerea celor care au suportat condițiile vitrege ale vieții de detenție pot fi înțelese atunci când lecturăm poeme precum poezia *Foamea*: “*Parcă de veacuri, parcă de mii de ani/ N-am mai prânzit, n-am fost și noi la cină./ Parcă de veacuri, parcă de mii de ani/Am suge fier, am roade bolovani/ Și-am hăpăit moloz și rogojină...Ziua pândim cu nările în vânt/ Năluca unui abur de mâncare./ Ziua pândim cu nările în vânt, Din cer, din iad sau poate din mormânt/ Să ni s-arunce din mormânt,/ Să ni s-arunce resturi ca la fiare.*”²⁶⁰ Poezia *Iarnă* reușește să creeze niște imagini de un dramatism exacerbant, încât ne face parcă să simțim frigul pe care-l trăiește autorul și să devenim empatici cu suferința sa: “*Trosnesc pe uliți pietrele de ger. / Ce Sfarmă-Piatră vine să le sfarme? / Lățos se culcă vântul și adoarme/ ca un dulău cu labele pe cer... .. / În țurțuri clari și scânteiri de sloi,/ surâsul Maicii Domnului s-aprinde. ... La ceas târziu, cu glasuri de colinde, /vin amintiri la ușile din noi.*”²⁶¹ Poemul *Jnepii* oferă un îndemn la a nu abdica de la valorile noastre, în ciuda dificultăților cu care ne confruntăm pe parcursul vieții, realizând același model de dârzenie demn de urmat pentru generațiile viitoare: “*Suntem jnepii, mergem înainte/ la-nălțimi de foc deasupra stepii; ne zdrelim de cuie și de ținte/ și-ndârjiți, cu ghearele, cu țepii, / ne-mbulzim pe lespede fierbinte, / mergem înainte, suntem jnepii.*”²⁶²

Poezia sa cunoaște valențe dintre cele mai variate, de la vitalitate dusă la paroxism: “*Mi-ești mult prea sfântă, clipă pământeană,/ de dragul tău jertfesc*

²⁵⁹ Tudor Marincu, “*Cântec de luptă, ultima poezie cenzurată a lui Radu Gyr*”, 1 iunie 2016, disponibil la adresa <https://www.rostonline.ro/2016/06/cantec-de-lupta-ultima-poezie-cenzurata-a-lui-radu-gyr/>, accesat la 3 iunie 2020

²⁶⁰ Radu Gyr – *Foamea*, disponibil la adresa <https://www.crestinortodox.ro/poezie-ortodoxa/radu-gyr/radu-gyr-foamea-71387.html>, accesat la 31 mai 2020

²⁶¹ Radu Gyr - *Iarnă*, disponibil la adresa <http://poetii-nostri.ro/radu-gyr-iarna-poezie-id-16304/>, accesat la data de 5 mai 2020.

²⁶² Radu Gyr – *Jnepii*, disponibil la adresa https://www.crestinortodox.ro/comunitate/group_discussion_view.php?group_id=499&grouptopic_id=5813, accesat la data de 31 mai 2020.

eternitatea” cf. II – *Stigmat, Clipei*,²⁶³ până la o descriere sfidătoare, violentă a chinului concentraționar – urmată apoi de smerenia de pe urmă, parcă a unui amurg mioritic și meditativ a misterului lui Hristos și a tragediei menite să mântuiască, a rugăciunii de înfrățire prin martiriu („*precum în cer, așa și în temniță*”) întemnițatul devenind asemeni lui Toma necredinciosul, după ce are revelația lui Hristos: „*As’ noapte Iisus mi-a intrat în celulă,/ O, ce trist, ce înalt era Christ!/(...) A stat lângă mine pe rogojină:/ - Pune-mi pe răni mâna ta, / Pe glezne avea umbre de răni și rugină, / parcă purtase lanțuri, cândva... (...) Când m-am trezit din grozava genună,/ miroseau patele a trandafiri./ Eram în celulă și era lună,/ numai Iisus nu era nicăieri... (...) – Unde ești, Doamne? - am urlat la zăbrele,/ Din lună venea fum de cățui. / M-am pipăit, și pe mâinile mele/ am găsit urmele cuielelor.*”²⁶⁴

O altă personalitate a cărei bunătate îngerească era îndreptată către orice persoană deopotrivă, căci el nu judeca și nu condamna niciodată pe nimeni, „doctorul fără de arginți al închisorilor”²⁶⁵, cum era cunoscut datorită generozității și devotamentului său profesional, Vasile Voiculescu nu strigă în poemele sale suferința fizică, ci suferința sufletului, la gândul că regimul dictatorial al țării comite nedreptăți atroce față de sine și față de semenii săi, veșnic fără drepturi, însă mereu locuiți de credința în Dumnezeu: “*O, țara mea, mâncată de jivine,/ Pe drumurile-ți albe-n triste sate,/ Cu traistă de cerșetor în spate,/ Azi iar colindă Dumnezeu prin tine*”.²⁶⁶

Absolvent al Facultății de Medicină și licențiat în chirurgie, Vasile Voiculescu are vocație de salvator și tămăduitor, pe care și-o exercită față de semenii săi de pe front, deopotrivă față de soldați și de refugiați, pe care-i îngrijește cu o dăruire serafică. Devenit un veritabil sihastru după moartea soției sale, descoperă cercul religios „Rugul Aprins” de la Mănăstirea Antim, pe care comuniștii îl identifică și îl interzic și astfel îl întemnițează, la cei 74 de ani ai săi, acuzându-l pe fragilul și seraficul doctor că scrie poezii mistice și uneltește împotriva ordinii sociale. Deși s-a apărat cu demnitate, susținând că cercul literar

²⁶³ Radu Gyr, „*Clipei*”, din ciclul *Stigmat*, în *Poezii, vol.II*, Ed. Marineasa, Timișoara, 1993, p.12

²⁶⁴ Victor Roncea, *Radu Gyr a scris „cu cerneală din călimara lui Dumnezeu” cum a coborât Iisus de Paști din celule*, 26 aprilie 2019, disponibil la adresa <https://evz.ro/radu-gyr-calimara-dumnezeu.html>, accesat la data de 1 iunie 2020

²⁶⁵ Vasile Voiculescu, “*medicul fără de arginți*” și marele poet isihast al *Rugului Aprins* – 50 de ani de la mutarea în veșnicie a unui sfânt contemporan, 27.04.2013, disponibil la adresa <http://www.cuvantul-ortodox.ro/recomandari/vasile-voiculescu-jubileu-sfintenie/>, accesat la data de 2 iunie 2020

²⁶⁶ Vasile Voiculescu – *Poeți după gratii*, vol II, *Cerșetorul*, 1956, joi, 4 octombrie, București, disponibil la adresa <http://www.literaturasidepentie.ro/poeti-dupa-gratii-vol-ii/>, accesat la 02.06.2020

Rugul Aprins nu era o organizație fascistă, ci una religioasă, a fost întemnițat timp de cinci ani, pe care i-a îndurat cu neclintită demnitate și nădejde creștinească. Este extrem de impresionant modul în care l-a zugrăvit un coleg de celulă: „era impresionantă purtarea lui de față de toți cei din jur. Se hrănea parcă din Duh Sfânt și era un creștin desăvârșit. Nu-l interesa prea mult hrana, împărțind-o cu ceilalți.”²⁶⁷

Greu de descris în analize facile și presărată ca niște nestemate precum versul ca o nestemată: „Prin vadul cărnii trec spre nemurire...”²⁶⁸, opera sa îți dă un sentiment cald, profund, de protecție față de deznădejdea lumii în care, mai devreme sau mai târziu, ne stingem.

Spirit erudit, Vasile Voiculescu știa că omul se definește în primul rând prin cultură, dar iubea și natura și pleda pentru protejarea ei, promovând, în același timp și o bucurie a vieții, așa cum reiese din versurile lui: „S-amestecă în clocot firi și lume/ Foi bat în vânt, aripi așteaptă-n ou, / Șal nou de ape-i lacul fără spume, / Răsfrângerea de sălcii un ecou...”²⁶⁹

Dramatismul vieții sale, materializat prin pierderea soției, îl apropie și mai mult de Dumnezeu: „Locul inimii noastre? Cine-l știe? Câți îl cer?/ Vârtejul cugetelor nu-i chip să ne poarte.../ Locul inimii noastre sălășluiește în Cer/ Și-n el Lumina lină a Celui fără de moarte./...Doamne, spre locul inimii noastre? Inimii Tale? Îndreptează / Pașii rugăciunii oboșită de cale, / Acolo unde deodată mintea se deșteaptă trează, / În amiaza eternității Tale”. (Călătorie spre locul inimii). Durerea sa nu reprezenta însă decât o cale spre nemurire: „Scăpat din jugul cărnii, afară din destine, / Văd cum desăvârșirea-mi însămânțase huma.../ Doar după noaptea morții, târziu, abia acum/ Începe dimineața eternității-n mine”²⁷⁰.

Un alt tânăr care a murit pentru Hristos, Valeriu Gafencu, a luptat și a apărut cu tărie credința ortodoxă a neamului românesc, ceea ce i-a făcut pe mulți să-l numească *Sfântul închisorilor*. Născut la Bălți, în Basarabia, 24 ianuarie 1921, zi cu semnificație pentru reîntregirea neamului, condamnat la 25 de ani de muncă silnică fără să aibă nicio vină, a murit întemnițat, pe 18 februarie 1952. Bolile pe care le-a avut l-au făcut să ajungă la Domnul după 10 ani de detenție în Închisoarea Târgu Ocna, osemintele rămânându-i acolo, într-o groapă comună.

²⁶⁷ Florina Steliana Vasilescu, *Sihastrul din lume: Vasile Voiculescu*, accesibil la adresa <https://revistaconstiinta.ro/kerigma/sihastrul-din-lume-vasile-voiculescu/>, accesat la data de 01.06.2020

²⁶⁸ George Enache, *Poetul cu îngeri*, 27 nov. 2009, disponibil la adresa <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/documentar/poetul-cu-ingeri-36729.html>, accesat la data 5 iunie 2020

²⁶⁹ *Ibidem*

²⁷⁰ *Ibidem*

A trăit Ortodoxia în cel mai autentic mod. În timpul detenției a compus poezii care erau adevărate rugăciuni adresate lui Dumnezeu, rugăciuni ce obișnuiau să fie cântate de către deținuții din celule. Ca și cele ale lui Radu Gyr, poemele sale descriu supliciu universului concentraționar, pe care însă autorul nu-l percepe asemeni unei pedepse, ci ca pe o transcendere și o eliberare prin credință: *“Trăiesc flămând, trăiesc o bucurie,/ Frumoasă ca un crin din Paradis, / Potirul florii e mereu deschis/ Și-i plin cu lacrimi și cu apă vie;/ Potirul florii e o-mpărăție.”* (*Trăiesc flămând*)²⁷¹

O altă personalitate care a luptat împotriva pierderii tradițiilor și a spiritualității creștine și care a pledat pentru dezvoltarea unei națiuni independente este *Ioan Ianolide*, care atunci când a fost condamnat la 25 de ani de muncă silnică a privit spre cer, luminat de o bucurie interioară și a afirmat că e bucuros să fie condamnat pentru credința sa și pentru strădania lui de a apăra neamul românesc. A fost eliberat în 1964, dar tot timpul a fost urmărit de Securitate. A plecat la Domnul în februarie 1986, iar rămășițele sale pământești se regăsesc în cimitirul Mănăstirii Cernica. Până să împlinească 18 ani, Ioan Ianolide a fost un tânăr creștin tradiționalist, care înțelegea să-și iubească și să-și apere țara cu puritatea și inocența vârstei sale, așa cum el însuși mărturisea: *„Eram tineri, visători și fără experiență politică. Ne iubeam neamul și țara, animați de cele mai frumoase idealuri. Nu știam ce este viclenia, nici înțelepciunea. Târziu am înțeles și fenomenul politic, dar l-am părăsit, întrucât ne-am dedicat religiosului.”*²⁷² În cartea sa, *Întoarcerea la Hristos*, povestește despre condițiile precare din închisoare: *„Regimul penitenciar de la Aiud a fost dur. Mâncarea mizeră, izolarea grea, apa înghețată în celulele noastre. Nimeni, dar absolut nici o forță din țară ori din lume nu ne-a sprijinit. La Aiud a fost închisă toată elita militară, politică și culturală care a reprezentat România în războiul contra URSS.”*²⁷³ *...”Aici au fost adunate mărgaritarele de preț ale Împărăției lui Dumnezeu. Simt că și reeducații își pleacă ochii când ne întâlnim privirile, ba unii chiar pândesc momentul potrivit să-mi împărtășească un gând bun. Este minunată lucrarea lui Dumnezeu. Suferința aceasta va contribui la zidirea creștinătății!*²⁷⁴

²⁷¹ Valeriu Gafencu – *Trăiesc flămând*, disponibil la adresa <https://junimearomana.com/event/poezia-de-pasti/>, accesat la data de 10 iunie 2020

²⁷² Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, Ed. Bonifaciu, Bacău, 2012, p. 38

²⁷³ Augustin Păunoiu, *Cred în biruința Mielului*, 29 ian 2017, disponibil la adresa <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/cred-in-biruinta-mielului-119376.html>, accesat la data de 2 iunie 2020

²⁷⁴ *Ibidem*, p.68

În încercarea noastră de a înțelege de unde își luau acești oameni “bucuria” de a îndura suferința, memoriile lui Ioan Ianolide ne ajută și ne îndeamnă să reflectăm atent: „*Se puneă întrebarea: ce căutam noi în temniță la acea dată și ce rost avea lupta noastră? Analizând cu grijă năzuințele acelor tineri dintre care făceam și eu parte, am ajuns la concluzia că nu angajarea politică, ci ținta morală ne călăuzea. Încărcați de vise și de idealuri, cavaleri ai unui ev apus, nebuni ai crucii, exponenți ai onoarei și demnității, noi înfruntam de fapt o lume întreagă. Am fost lipsiți de realism și de spirit de conservare, am fost neînțelepți și am intrat în gura lupului, dar ce puteam face altceva? Căci nu am putut să ne pângărim sufletele. Intrați în această bătălie, nu am avut simțul proporțiilor, dar am acceptat martiriul.*”²⁷⁵ („Întoarcerea la Hristos”). O altă mărturie limpede a modului în care acest mărturisitor înțelegea credința reiese din următorul fragment: “*Deși pare abstractă, credința e concretă. Deși pare imposibilă, credința e reală. Deși pare grea, credința e ușoară. Deși pare oarbă, credința e lumină. Deși are origini divine, credința se plinește prin oameni. Deși are o eshatologie transcendentă, credința se plinește pe pământ, în prezentul istoric.*” Ioan Ianolide - *Deținutul profet*. Atât de mare le-a fost suferința acestor mari eroi ai neamului, încât s-au salvat scriind versuri de un dramatism cutremurător, capabile să trezească în mintea cititorului imagini cinetice extrem de dure, precum poemul *Judecata din urmă*, al lui Radu Gyr, în care îl invocă pe Dumnezeu și în care-i mărturisește că el, în calitate de muritor, îi iartă Lui toată suferința pe care i-a îngăduit-o în această lume, această inversare de planuri sugerând parcă faptul că purificarea prin suferință l-a înălțat la statutul de egal al lui Dumnezeu, care poate ierta: “*Hei omule vobește, e marea ta Judecata,/ atunci voi urca înaltele trepte și îngenunchind sub abside/ cu zâmbet de sânge pe buze livide /Îți voi răspunde cu trupul inert:/ Pentru toate rănilile mele nedrepte eu, Doamne, Te iert!*”²⁷⁶

Părintele Justin Pârvu, care de asemenea a fost întemnițat la Aiud, Suceava, Gherla, Văcărești, Jilava, Gherla, Periprava, Baia Sprie, întrebat cândva despre ce a învățat în această mare școală a suferinței în cei 17 ani de închisoare și ulterior, în anii în care urmărirea sa a continuat, a răspuns: „*Ce am învățat? Că omul rămâne om în orice situație dacă îl are pe Dumnezeu aproape, în suflet, în inimă. Cei care nu au avut credință, au căzut primii. În închisorile din perioada comunistă, o mulțime de creștini au murit pentru ca poporul român să poată avea un Destin! De ce i-aș «certa» pe români? I-aș certa pentru că le-a dat Dumnezeu cele mai frumoase daruri și ei nu par să fie conștienți de asta. Între daruri amintesc: jertfa creștinească a înaintașilor, valorile culturale și*

²⁷⁵ *Ibidem*, p. 11

²⁷⁶ Radu Gyr – *Judecata din urmă*, disponibil la adresa <http://poetii-nostri.ro/radu-gyr-judecata-din-urma-poezie-id-20680/>, accesat la data de 3 iunie 2020

intelectuale, o biserică vie. Ei, cu toate astea, românul pare să nu se descurce, moștenirea primită este peste puterile lui să o administreze, să o sporească. Neamul e dezmembrat și nu mai găsesc oamenii puterea să se unească în același ideal. Închisorile comuniste au avut un nesperat bine în ele: au creat caractere și au conferit morală indivizilor, au creat patrioți, pentru că deținuții n-au confundat niciodată pe torționari și pe gardieni cu poporul roman! Ci i-au privit separat”²⁷⁷.

În acest context, călăuziți de astfel de spirite, căroră suferința nu le-a întinat sufletul, ci dimpotrivă, le-a întărit caracterul și voința, nu ne rămâne decât să luăm-aminte la aceste gânduri asemănătoare pietrelor nestemate și să le permitem să ne ghideze pe parcursul încercărilor vieții noastre, indiferent de circumstanțele în care trebuie să ne ducem existența, avându-i drept modele pentru care trebuie să fim veșnic recunoscători.

BIBLIOGRAFIE:

Gyr, Radu, „Clipei”, din ciclul *Stigmat*, în *Poezii, vol.II*, Ed. Marineasa, Timișoara, 1993, p.12

Ionalide, Ioan– “*Deținutul profet*”, Editura Bonifaciu, Bacău, 2009

Ionalide, Ioan– “*Intoarcerea la Hristos*” *Document pentru o lume nouă*, 1982

Voiculescu, Vasile – *Poeți după gratii*, vol II, *Cerșetorul*, 1956, joi, 4 octombrie, București

RESURSE ONLINE:

https://adevarul.ro/cultura/istorie/radu-gyr-poetul-l-a-coborat-iisus-celula-1_515d765800f5182b85834a97/index.html

<http://www.cuvantul-ortodox.ro/recomandari/vasile-voiculescu-jubileu-sfintenie/>

<http://www.cuvantul-ortodox.ro/recomandari/vasile-voiculescu-jubileu-sfintenie/>

<http://www.cuvantul-ortodox.ro/isihasm-dupa-gratii-ii-lupta-cu-patimile-si-jertfirea-in-temnitele-comuniste-valeriu-gafencu-sfantul-inchisorilor/>

<https://www.crestinortodox.ro/poezie-ortodoxa/radu-gyr/radu-gyr-foamea-71387.html>

<https://evz.ro/radu-gyr-calimara-dumnezeu.html>

<https://junimearomana.com/event/poezia-de-pasti/>

<http://www.literaturasidetentie.ro/poeti-dupa-gratii-vol-ii/>

²⁷⁷ Irina Stroe, *Închisorile comuniste: locul unde Nașterea se unea cu Învierea Domnului. Zeghea ce a născut Sfinții neamului român*, 28 dec. 2018, disponibil la adresa <https://evz.ro/inchisorile-comuniste-nasterea-se-unea-cu-invierea-domnului.html>, accesat la data de 15 iunie 2020

http://www.marketwatch.ro/articol/16851/Rolul_stiintei_in_reasezarea_si_evolutia_lumii/?fbclid=IwAR0DZFfDVMQqgrkV8k2dHNsYZB4uJUPG01Wz4Fdb2R1tfWCeBYRXX_F62Fo
<http://poetii-nostri.ro/radu-gyr-iarna-poezie-id-16304/>
<https://revistaconstiinta.ro/kerigma/sihastrul-din-lume-vasile-voiculescu/>
<https://www.rostonline.ro/2016/06/cantec-de-lupta-ultima-poezie-cenzurata-a-lui-radu-gyr/>
<https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/cred-in-biruintamielului-119376.html>